

Özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişki (Çorum ili örneği)

The relationship between perfectionism and academic procrastination levels of specially talented students (Çorum Province example)

Solmaz ERBAŞ^{1*} Seher BALCI ÇELİK²

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Çorum Bilim ve Sanat Merkezi, Çorum, Türkiye

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun, Türkiye

*Bu çalışma 24. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde (17-18-19 Kasım 2023–Ankara Üniversitesi-Ankara) özet bildirisi olarak sunulmuş ve özet bildirisi olarak yayınlanmıştır.

Özet: Özel yetenekli birey yaşlarına göre daha hızlı öğrenen, özel akademik yeteneğe sahip, soyut düşünebilen, ilgi duyduğu alanlarda bağımsız çalışabilen, sanat, yaratıcılık, liderlik alanlarında yüksek kapasiteye sahip ve yüksek performans gösteren bireylerdir. Bu bireylerin sosyal-duygusal gelişimlerine bakıldığında birçok konuda mükemmeliyetçi oldukları, mükemmeliyetçiliğin olumsuz yönü ise erteleme sorununu beraberinde getirdiği görülmektedir. Bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu Çorum BİLSEM’ de 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılında ortaokula devam eden 114’ü kız, 86’sı erkek toplam 200 öğrenci oluşturmaktadır. Ölçme araçları olarak olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeği ve ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre özel yetenekli öğrencilerin olumlu mükemmeliyetçilik ile akademik erteleme davranışı toplam puanı arasında negatif yönde orta düzeyde; olumsuz mükemmeliyetçilik ile akademik erteleme davranışı toplam puanı arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Olumlu mükemmeliyetçilik ile sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu ve çevre ve hisler alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Olumsuz mükemmeliyetçilik ile sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde, çevre ve hisler alt boyutu arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Elde edilen bulgular literatürle birlikte tartışılmış ve özel yetenekli öğrencilerde mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme konularında yapılacak çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Mükemmeliyetçilik, akademik erteleme, özel yetenekliler

Abstract: Gifted individuals are individuals who learn faster than their peers, have special academic talents, can think abstractly, can work independently in areas of interest, have high capacity and high performance in the fields of art, creativity, and leadership. When the social-emotional development of these individuals is examined, it is seen that they are perfectionists in many subjects, and the negative aspect of perfectionism brings about the problem of procrastination. This study aimed to examine the relationship between perfectionism and academic procrastination levels of gifted students. Within the scope of this purpose, the relational screening model, one of my quantitative research methods, was used. The study group consists of a total of 200 students, 114 girls and 86 boys, who continue their secondary school education in Çorum BİLSEM in the 2023-2024 Academic Year. The positive-negative perfectionism scale and the academic procrastination behavior scale of secondary school students were used as measurement tools. According to the results of the study, a significant relationship was found between the positive perfectionism and academic procrastination behavior total score of gifted students at a moderate level in the negative direction; and a significant relationship was found between the negative perfectionism and academic procrastination behavior total score at a moderate level in the positive direction. A moderately significant negative relationship was found between positive perfectionism and the irresponsibility and preference sub-dimension and the environment and feelings sub-dimension. A moderate positive significant relationship was found between negative perfectionism and the irresponsibility and preference sub-dimensions, and a low positive significant relationship was found between the environment and feelings sub-dimensions. The findings were discussed together with the literature and suggestions were made for studies on perfectionism and academic procrastination in gifted students.

Keywords: Perfectionism, academic procrastination, gifted

1. Giriş

Özel yetenekli bireyler yaşitlarına göre zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim açısından daha iyi bir gelişime sahiptirler. Ancak bu gelişim alanlarının paralel olmayan bir gelişim göstermesi sebebiyle farklı sosyal ve duygusal ihtiyaçları oluşmakta ve buna bağlı olarak da çeşitli sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu sorunlar arasında akranlarıyla ilişkilerde zorlanmalar, kaygı, korku, yalnızlık, depresyon, okula uyumsuzluk ve mükemmeliyetçilik bulunmaktadır (Akarsu & Mutlu, 2017). Mükemmeliyetçilik beraberinde doğal bir sonuç olarak ertelemeyi içerebilmektedir. Erteleme kişinin istediği noktaya ulaşamayacağını hissettiğinde, mükemmeliyetçiliğinin devreye girmesiyle tetiklenen bir kaçınma mekanizması olarak kendini göstermektedir. Erteleme sınıfta yapılan etkinliklere katılmama şeklinde kendini gösterebileceği gibi kaygı, depresyon ve hata yapma düşüncesiyle de ilişkili olabilmektedir (İlter, 2020).

Latince 'procrastinate' kelimesi olarak bilinen erteleme terimi bir görevi yerine getirmeyi ertelemek, geciktirmek, uzatmak veya oyalamak anlamına gelir (Jadidi ve diğ. 2011). Erteleme, gecikme nedeniyle daha kötü olacağını beklemesine rağmen amaçlanan bir eylem planını gönüllü olarak ertelemek olarak tanımlanabilir. Görevleri gereksiz yere öznel bir rahatsızlık hissedecek kadar erteleme eylemi olarak bilinen erteleme davranışı çok tanınmış bir sorundur (Solomon & Rothblum, 1984). Ertelemenin nedenleri ve bağlantıları ile ilgili çalışmalarda sonuçlar dört ana bölüme ayrılır: Bunlar; görev özellikleri, bireysel farklılıklar, sonuçlar ve demografik bilgiler. Görev özellikleri; ertelemenin olası çevresel nedenlerini gösterir. Bireysel farklılıklar; kişilik özellikleriyle ilgilendir ve geleneksel beş faktörlü modele göre düzenlenir. Sonuçlar bölümü; ertelemenin yakın etkilerini gösterir. Son bölüm ise demografik bilgileri içerir (Steel, 2007). Solomon ve Rothblum (1984) ertelemenin tek bir yapıdan oluşmayıp farklı bileşenlerden oluştuğunu belirtmektedirler. Erteleme davranışı ile ilgili çalışmalara bakıldığında, ertelemenin bilişsel (akılcı olmayan inançlar, bilişsel çarpıtmalar vb.), duygusal (pişmanlık, kendini suçlama, yetersizlik, vb.) ve davranışsal (yapılması gereken iş için plana uyulmaması, zamanın boşa harcanması) boyutlarının olduğu ifade edilmektedir (Binder, 2000; Bridges & Roig, 1997; Steel, 2007). Aynı zamanda ertelemenin maceraperest (işini son dakikaya bırakmaktan hoşlananlar), kaçınan veya çok fazla başarıdan korkan ve karar erteleyiciler (karar vermekte ve sonuçlarının sorumluluğunu almakta sıkıntı yaşayanlar) olmak üzere farklı türleri vardır (İlter, 2020).

Erteleme davranışını daha iyi anlamak için erteleme ile ilgili kuramlara göz atmak gerekir. Bunlardan öne çıkanlar şu şekilde sıralanabilir: Beklenen Fayda Kuramında (Expectancy-Value Theory); beklentilerin ve değerlerin devamlılığı, performansı ve görev seçimini doğrudan etkilediği varsayılmaktadır. Varolan seçeneklerin göreceli olarak değeri ve başarı olasılığı, yapılacak seçimin temel belirleyicileri arasındadır. Bir nevi, bireylerin bir görevi yerine getirme motivasyonu, görevin sonucundan elde edecekleri faydanın değerine ve bu sonuca ulaşma olasılığına bağlıdır (Eccles ve Wigfield, 2002). Zamansal Motivasyon Teorisi (Temporal Motivation Theory-TMT) ise zamanı temel bir terim olarak içeren geleneksel, yerleşik motivasyonel formülasyonların bir sentezidir. Formülasyonunda şu unsurlar bulunmaktadır: Fayda, beklenti, değer, gecikme ve gecikmeye duyarlılık. (Steel, 2007). TMT kişinin çoğunlukla en yüksek faydayı verecek faaliyetlere öncelik verdiğini öne sürmektedir. Başka ifadeyle, insanlar bir işi yerine getirirken faydasının düşük olduğunu düşündüklerinde erteleme eğilimi göstermektedirler (Siaputra, 2010). Öz-Düzenleme Kuramı (Self-Regulation Theory) öz-düzenlemeyi döngüsel olarak tanımlamaktadır. Çünkü daha önceki performans ile ilgili geri bildirim, kişinin var olan çabalarını dengelemek için kullanılır. Üç öz-yönelimli geri bildirim döngüsünden söz edilmektedir. Bunlar: davranışsal öz düzenleme, çevresel öz düzenleme ve gizli öz düzenleme. Bu üçlü geri bildirim döngüleri hedefleri yükselterek ve daha zorlu görevler oluşturarak performansı proaktif olarak artırmayı içermektedir. Kişi bu zorlu performans sonuçlarını kendisine daha yüksek beceriler elde etme sürecinde bir motivasyon yolu olarak görmektedir. Bu nedenle kendini

düzenleme, kişisel hedeflere ulaşmak için hem proaktif hem de reaktif olarak uyarlanmış üçlü süreçleri içermektedir. Dolayısıyla bireylerin öz-düzenleme becerilerindeki eksikliklerinin erteleme davranışına sebep olabileceği söylenebilir (Zimmerman, 2000).

Ertelemenin spesifik türlerinden biri olan akademik erteleme ise bireyin yapması gereken akademik görevlerini ertelemesi ve bu nedenle de çoğu zaman kaygı duyması olarak bildirilmektedir (Rothblum ve diğ. 1986). Akademik erteleme davranışı çoğunlukla eğitim ortamlarında karşımıza çıkan, öğrencilerin sorumlulukları olan sınavlara hazırlanmada, ödev yapmada veya tamamlamaları gereken çalışmalarda bir sorun olarak görülmektedir (Şimşek & Kaya, 2019). Akademik ertelemenin devam etmesinde mükemmeliyetçiliğin rolünün olduğu belirtilmektedir (Jadidi ve diğ. 2011). Akademik erteleme ve akademik mükemmeliyetçilik arasındaki ilişki, özellikle olumsuz mükemmeliyetçilik açısından karmaşık bir durumdur (Zhang ve diğ. 2025). Araştırmalar olumsuz mükemmeliyetçilikte yüksek puan alan öğrencilerin, başarısızlık korkusu ve hata yapma korkusu nedeniyle erteleme olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Yosopov ve diğ. 2024). Sederlund ve diğ. (2020) göre çalışmalar olumsuz mükemmeliyetçiliğin daha yüksek ertelemenin bir göstergesi olduğunu göstermektedir. Çünkü mükemmeliyetçi öğrenciler genellikle beklenen stresi veya standartlarını karşılayamama riskinden kaçınmak için çalışmalarını ertelemektedirler. Bunun yanında bir işi bitirme konusundaki uzun süreli gecikmeler, mükemmel iş yapmak uğruna tekrar yapmaya yönelik davranışlar düşük üretkenlikle sonuçlanmaktadır. Bu durum da mükemmeliyetçiliğin doğal bir sonucu olarak ertelemeyi içerebilmektedir (İlter, 2020). Erteleme alınan düşük notlar ve teslim tarihlerinin kaçırılması da dahil olmak üzere ertelemenin akademik sonuçlarını devam ettirerek, mükemmeliyetçilerin olumsuz öz-değerlendirmelerini ve algılanan başarısızlığını daha da güçlendirilmesine ve bu da daha fazla ertelemeye neden olmaktadır. Mükemmeliyetçiler kendileri için alışılmadık derecede yüksek çıtlar koydukları için sıkıntı yaşamakta ve ertelemeye düşmektedirler (Zhang ve diğ. 2025). Erteleme ve mükemmeliyetçiliği birbiriyle ilişkili kılan ana faktörlerden biri başarısızlık korkusudur. Erteleme mükemmeliyetçiler için, mükemmeliyetçilik konusundaki endişelerinden bir sürede olsa kurtulup, geçici bir rahatlama sağlar. Çünkü başarısızlıktan kaçınma arzusu işten kaçınmaya yol açabilir (Steinert ve diğ. 2021). Frost ve diğ. (1990) da yaptıkları çalışmada mükemmeliyetçiliğin altı alt boyuttan biri olan 'Hatalar Üzerindeki Endişe'nin' mükemmeliyetçiliğin en merkezi bileşeni olduğunu ifade etmektedirler. Frost ve diğ. (1990) göre hatalar üzerine endişe diğer kişiler tarafından olumsuz olarak değerlendirilmemek adına hata yapmayı başarısızlık görmek ve bu nedenle hatadan kaçınmaya çabalamak olarak belirtilmiştir.

Akademik ertelemeye neden olabileceği düşünülen mükemmeliyetçiliğin alanyazında birçok tanımı olduğu görülmektedir (Odacı & Kaya, 2018). Mükemmeliyetçilik Flett ve Hewitt (2002) tarafından hatasızlık için gayret gösterme ve performansı ile ilgili çok yüksek standartlar oluşturma ayrıca kişinin yaptıkları konusunda çok eleştirel yaklaşma olarak değerlendirilebilen bir kişilik yapısı olarak tanımlanmaktadır. Mükemmeliyetçilik nevrotik mükemmeliyetçilik ve normal mükemmeliyetçilik olarak iki şekilde de ele alınmaktadır. Hamachek (1978)' e göre normal/olumlu mükemmeliyetçiliğe gerçekçi hedefler, bir tatmin duygusu ve benlik saygısının yükselmesi eşlik eder. Gerçekçi hedefler, öncelikle başarı ile ilgili zevk ve ödüllerle motive olan birey tarafından belirlenir. Tersine nevrotik/olumsuz mükemmeliyetçiler kendilerine aşırı derecede yüksek standartlar koyarlar. Yaptıkları hatalar felaket olarak görülür ve "daha iyisini yapmaları gerekirdi" duygusuyla çoğunlukla başarısızlık korkusuyla yönlendirilirler. Bu kişiler başarılarına rağmen tatmin olmazlar ve aşağılık duygusu yaşarlar (Akt.Mitzman ve diğ. 1994).

Olumsuz veya işlevsel olmayan mükemmeliyetçiliğe sahip kişiler, kişinin kendi mükemmeliyetçi standartlarına ulaşmasını gerektirebilecek durumlardan muhtemelen kaçınırlar. Örneğin mükemmel bir şekilde tamamlama arzusu onu

zorlayacağı ve mükemmeliyetçi ölçütlere ulaşmak çok da mümkün olmayacağı için yapacakları işleri ertelemeyi seçerler (Jadidi vd., 2011). Jadidi ve diğ. (2011) yaptıkları çalışma sonucuna göre mükemmeliyetçilik ölçeğinden daha yüksek puana sahip kişiler, daha düşük puana sahip kişilere kıyasla daha fazla akademik erteleme davranışı sergilemiştir. Bulgular akademik erteleme davranışının sürdürülmesinde mükemmeliyetçiliğin rolü için ön destek sağlamaktadır. Soysa ve Weiss (2014) tarafından yapılan çalışmada ise, akademik erteleme ve uyumsuz mükemmeliyetçiliğin sınav kaygısıyla pozitif bir ilişki içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle daha yüksek derecelerde akademik erteleme ve uyumsuz mükemmeliyetçilik bildiren öğrencilerin yıpranma riskinin daha yüksek olabileceği belirtilmiştir. Okulların öğrencilerin akademik ertelemelerine ve uyumsuz mükemmeliyetçiliklerine müdahale etmelerinin sınav kaygısını azaltıp ve akademik performanslarını artırabileceğini ifade edilmiştir.

Özel yeteneklilik ise düşünce titizliği, mantıklı açıklamalara duyulan ihtiyaç veya bir sınıfta en mükemmel olma ihtiyacı gibi birçok davranışta yansıtılabilen yüksek kesinlik ihtiyacı ile ilgilidir (Kline & Meckstroth, 1985). Schuler (2000) yaptığı çalışmada bu varsayımı destekler sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna göre göre özel yetenekli ergenlerde yüksek bir mükemmeliyetçilik yaygınlığı (%87.5) görülürken, bu gruba girenlerin %29,5'nin nevrotik/olumsuz mükemmeliyetçilik aralığında olduğu belirtilmiştir. Özel yetenekli bireylerin en belirgin özelliklerinden biri olarak bilinen mükemmeliyetçilik, başlangıçta olumsuz olarak değerlendirilirken daha sonraları olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik olmak üzere değerlendirilmeye başlanmıştır (İlter, 2020). Olumlu mükemmeliyetçi bireylerin tersine olumsuz mükemmeliyetçilik yapısına sahip olan bireyler kendilerine yüksek hedef ve standartlar koymaları nedeniyle ya hep ya hiç mantığı geliştirdikleri için oluşturdukları hedeflere ulaşamama endişesi yaşadıkları zaman yapacakları çalışmalarını erteleme yoluna başvurmaktadırlar. Bu durum da olumsuz benlik algısına sahip olmanın yanında kaygı düzeylerinin ve depresyona girme risklerinin de yüksek olduğu söylenebilir (Leana-Taşcılar vd., 2014).

Özel yetenekli çocukların bilişsel, duygusal ve motor gelişimleri farklı hızda, farklı derecede ilerlemektedir (Saranlı & Metin, 2012). Bu da genel olarak "asen kron gelişim" olarak ifade edilmektedir (Guénolé ve diğ. 2013). Morelock (1992) asen kron gelişimi, üstün zekâlı çocukların bilişsel gelişimlerinin fiziksel ve duygusal gelişimlerine göre hızlı gelişim göstermeleri ve bunun da ilginç sorunlara yol açabilmesi olarak tanımlamıştır. Özel yetenekli çocuklar amaçları üzerindeki asen kron gelişimin veya fiziksel sınırlamaların etkisinden rahatsız olurlar ve zayıflıklarının açığa çıkmasına izin vermekten kaçınırlar. Akılları idealleri yüksek standartlar tutsa da performanslarında her zaman bu beklentileri karşılayamazlar. Standartlarına ve ideallerine ulaşamamaktan korkarak yapacakları işe girişimde bile bulunmayarak erteleyebilmektedirler (Adelson, 2007). Mükemmeliyetçilik bireyin kendi ve yapabildikleri ile ilgili değerlendirmeleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Erteleme davranışı ise bireyin yapabilecekleri ile ilgili performans oluşumunu engelleyerek, mükemmel olabileceğine olan inancını sürdürerek rahatlama yaşamasını sağlar. Özellikle de tam olarak iyi olmadıkları alanlarda mükemmel olamayacaklarsa hiç yapmamak daha doğru gelebilmektedir. Özel yetenekli öğrencilerde de bu durum çok sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Özel yetenekli olma etiketinin getirdiği zorluklar nedeniyle yeteneklerini ortaya çıkaracak etkinliklerden ziyade daha sıradan olan aktiviteleri seçerek erteleme davranışı sergilerler (İlter, 2020). Ertelleyen mükemmeliyetçi özel yetenekli çocukların kafalarında mükemmellik vizyonu vardır, ancak bu vizyona ulaşamama korkusu ertelemelerine neden olur ve harekete geçmelerini engeller. "Eğer o projeyi hiç tamamlamazsam kötü not alma riskini almam" diye düşünebilirler. Ertelleyen mükemmeliyetçiler, başarısızlık ve kafalarındaki ideale ulaşamama korkusuyla girişimde bulunamazlar ve aynı zamanda erteleme davranışlarını imajlarını kontrol etmenin bir yolu olarak kullanırlar (Adelson, 2007). Korkmaz (2017) tarafından yapılan çalışmada özel yetenekli öğrencilerde akademik başarı ve akademik erteleme arasında manidar bir bağlantının olduğu bu sonuç doğrultusunda

özel yetenekli olan öğrencilerde akademik erteleme öğrencilerin akademik başarılarında önemli bir rol taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Özer ve Altun (2011) yaptıkları araştırma sonucuna göre akademik erteleme sebeplerinin tamamıyla sosyal mükemmeliyetçilik, dış denetim ve performanstan kaçınma ile pozitif; içsel mükemmeliyetçilik, sorumluluk ve akademik öz yeterlik ile negatif ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kandemir (2014a) tarafından yapılan çalışmada akademik erteleme, akademik başarı, yaşam doyumu, öz-yeterlilik ve umut ile negatif anlamlı bir bağlantısının var olduğu, aynı zamanda internet kullanım düzeyi artışının akademik ertelemeyi artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber erteleme kişiliği yansıttığı (Steel, 2007) ve mükemmeliyetçi yapının da akademik erteleme yordayıcıları arasında olduğu bilinmektedir (Kandemir, 2014b).

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Mükemmeliyetçilik ve erteleme önemli ölçüde ilişkili olduğu her iki yapının da öz-düzenleme başarısızlığının biçimleri olarak kabul edilebilmektedir. Buna göre yapılan meta analizlerde erteleme mükemmeliyetçi kaygılarla küçük ila orta düzeyde pozitif bir ilişki ve mükemmeliyetçi çabalarla küçük ila orta düzeyde negatif bir ilişki olduğu ifade edilmektedir. Özellikle yoğun mükemmeliyetçilik eğilimleri olan bireyler gerçekçi olmayan yüksek standartları karşılamaları gereken durumlardan kaçınma eğilimindedir. Bu nedenle mükemmeliyetçiliğin belirli yönleri akademik erteleme sürdürülmesinde merkezi bir rol oynayabilmektedir (Sirois ve diğ. 2017). Soysa ve Weiss (2014) yaptıkları çalışmada okulların öğrencilerin akademik ertelemelerine ve olumsuz mükemmeliyetçiliklerine müdahale etmeleri durumunda sınav kaygısını azaltıp ve akademik performanslarını yükseltebileceklerini ifade etmişlerdir. Verilen bilgiler ışığında da özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçi özelliklerinin olumsuz yönünün akademik erteleme davranışına neden olabileceği beklenmektedir. Literatür incelendiğinde mükemmeliyetçilik ve akademik ertelemeye yönelik farklı yaş gruplarına ait çalışmalar olduğu görülmüştür. Özel yetenekli öğrenciler açısından da bu iki kavramın ilişkisinin ortaya konulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada ise bu iki kavramın ilişkisinin özel yetenekli çocuklar açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu iki kavramın cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı hem gelecekteki önleyici çalışmalar için hem de farklı kademelerde yapılacak çalışmalarla karşılaştırılması açısından önemli görülmektedir. Bu nedenle mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme davranışı cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından da incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin erken sınıf seviyelerinde belirlenerek eksiklerin giderilmesi akademik başarının da beraberinde artmasına katkı sağlayacağı (Ocak ve Karataş, 2019) göz önüne alındığında sınıf düzeyi değişkeninin ele alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmanın özel yetenekli öğrenciler açısından gerek iki kavram arasındaki ilişkiyi ortaya koyması gerekse ilgili değişkenler (cinsiyet ve sınıf seviyesi) açısından farklılaşıp farklılaşmayı ortaya koyması açısından ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Son olarak çalışmadan elde edilen sonuçların alan uzmanlarının bu konularda yapacakları rehberlik çalışmalarını planlamada faydalı olacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi

Özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve akademik erteleme davranışı arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Alt Problemler

- 1) Özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme davranışı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2) Özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerinde cinsiyet açısından anlamlı farklılaşma var mıdır?

- 3) Özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerinde sınıf seviyelerine göre anlamlı farklılaşma var mıdır?
- 4) Özel yetenekli öğrencilerin akademik erteleme davranışı düzeylerinde cinsiyet açısından anlamlı farklılaşma var mıdır?
- 5) Özel yetenekli öğrencilerin akademik erteleme davranışı düzeylerinde sınıf seviyelerine göre anlamlı farklılaşma var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma nicel bir araştırma niteliğinde olup ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok değişkenin aralarındaki ilişkilerin de belirlenmesinin amaçlandığı bir modeldir (Büyüköztürk ve diğ. 2022, s. 185).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını Çorum BİLSEM’de 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılında ortaokul öğrencisi olup, araştırmaya katılma konusunda gönüllü olan 114’ü kız, 86’sı erkek toplamda 200 öğrenci oluşturmaktadır. Yapılan power analizinde evren içinden (336 öğrenci) ulaşılması gereken örneklem sayısı 223 öğrenci olarak hesaplanmıştır. 223 öğrencinin tamamına ulaşılmıştır. Ancak 23 öğrencinin eksik ve hatalı verilerinden dolayı bu öğrencilerin verileri çıkarılarak 200 öğrenci üzerinden analizler yapılmıştır. Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme yöntemi, araştırmacının kolayca ulaşabileceği bir örneklemden verilerin toplanması şeklinde ifade edilmektedir (Büyüköztürk ve diğ., 2022, s. 95). Bu doğrultuda gönüllü olan öğrencilere cinsiyet ve sınıf seviyelerini belirten kısa bir demografik bilgi formu, olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeği ve ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ölçeğinden oluşan formlar elden verilerek doldurmaları sağlanmıştır.

2.3. Ölçme Araçları

Olumlu-Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Kırdök (2004) tarafından ilköğretim ikinci kademedeki okuyan öğrenciler için geliştirilen bu ölçek, ergenlerin olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçi özelliklerini yordayabilmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek dörtlü likert tipinde (1= Hiç uygun değil, 2= Bazen uygun, 3=Genellikle uygun, 4= Tamamen uygun) oluşan toplam 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte toplam bir puan olmamakla birlikte, olumlu mükemmeliyetçilik alt ölçeğini oluşturan 10 maddeden (1, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 16) elde edilebilecek puan 10 ile 40 arasında, olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeğini oluşturan 7 maddeden (2, 4, 8, 10, 13,15, 17) elde edilebilecek puan ise 7 ile 28 arasında farklılaşmaktadır. İki alt ölçekte de alınan puanlar yükseldikçe mükemmeliyetçilik düzeyinde artış saptanmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik özelliklerini ölçen iki faktörlü bir yapı olduğunu ortaya koymuştur. Ölçeğin iç tutarlılık Cronbach alfa değerleri olumlu mükemmeliyetçilik için .81, olumsuz mükemmeliyetçilik için .78 şeklinde hesaplanmıştır (Kırdök, 2004). Bu çalışmada olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeği için Cronbach Alpha katsayısı olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik için .84 olarak hesaplanmıştır.

Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği

Ocak ve Karataş (2019) tarafından ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 19 maddeden oluşan 5’li likert tipindedir. İki faktörden 1. Faktörün faktör yük değerleri (sorumluluk ve tercih etme) 0.56 - 0.78 arasında değişen 6 madde ve 2. faktör yük değerleri ise (çevre ve hisler) .59 – .74 arasında değişen 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin sırasıyla cronbach alfa katsayıları .86 ve .93 ve ölçeğin genel anlamdaki cronbach alfa katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan puan arttıkça akademik erteleme davranışı

artmaktadır. Bu çalışmada akademik erteleme davranışı toplam puanı için Cronbach Alpha katsayısı .92; sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu için .81; çevre ve hisler alt boyutu için .88 olarak hesaplanmıştır.

Etik Kurul Beyanı

Araştırmaya başlamadan önce araştırmada kullanılacak ölçme araçlarının kullanım izinleri e-mail yoluyla ölçek sahiplerinden alınmıştır. Ardından Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (05.06.2023 tarih ve 2023 – 139 sayılı) onay ve araştırmanın yürütüleceği kurumdan araştırma izni alınmıştır. Araştırma süresince de etik ilkelere bağlı kalınmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

İstatistiksel analizlerin tamamı “Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programları” (SPSS 26) kullanılarak yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler ayrı ayrı sınıflandırılarak SPSS’e yüklenmiştir. Hatalı veri girişi kontrol edilmiştir. Uç değerleri belirlemek amacı ile Z puanı hesaplanmıştır. -3 ile +3 aralığı dışında Z puanına sahip veri bulunmamaktadır. Analizlere normallik testi yapılarak devam edilmiştir. Verilerin dağılımın normal olup olmadığı çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek karar verilmiştir. Çalışmanın değişkenlerine ait dağılımın betimsel istatistikleri Tablo 1.’de sunulmuştur.

Tablo 1

Ölçme Araçlarına Ait Betimsel İstatistikler

	Ortalama	Medyan	Varyans	Standart Sapma	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
Olumlu Mükemmeliyetçilik	28,32	29	34,89	5,90	-.37	-.208
Olumsuz Mükemmeliyetçilik	14,87	14	25,70	5,07	.49	-.476
Sorumsuzluk ve Tercih Etme	9,10	8	14,51	3,81	1,94	4,66
Çevre ve Hisler	18,82	16	50,73	7,12	1,69	2,68
Akademik Erteleme Davranışı Toplam Puanı	27,93	24,5	109,33	10,45	1,78	3,39

Tablo 1’de yer alan olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeğine ait betimsel istatistikler incelendiğinde ortalama ve ortanca değerlerin birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Dolayısıyla dağılımların simetrik olduğunu söylemek mümkündür. Değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin sıfıra eşit olması normal dağılıma uyduğu anlamına gelmektedir. Ancak özellikle de sosyal ve beşerî bilimlerde uygulamada bu koşulun sağlanması mümkün değildir. Bu sebeple değerlerin sıfıra göre aşırı sapmalar göstermemesi gerekmektedir. Nitekim Jondeau ve Rockinger (2003), çalışmalarında basıklık ve çarpıklık değerlerinin -3 ile +3 aralığında olmasının normal dağılım için gerekli koşulu sağladığını belirtmektedirler. Tablo 1 incelendiğinde de değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin -3 ile +3 arasında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ile Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeğine ait verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Ancak Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı Ölçeğine ait betimsel istatistikler incelendiğinde ortalama ve ortanca değerlerin birbirine yakın olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla dağılımlar simetrik değildir. Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı Ölçeği’ne ait değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin -3 ile +3 arasında olmadığı görülmektedir. Dolayısı ile ölçeğe ait veriler normal dağılım göstermemektedir. Normal dağılım gösteren parametrelerde Pearson korelasyon katsayısı ve normal dağılım göstermeyen parametrelerde Spearman korelasyon katsayısı kullanılmıştır (Okudur & Sanioğlu, 2012). Korelasyon katsayısının +1, -1 olması mükemmel bir ilişki olduğunu 0 olması iki değişken arasında hiçbir ilişki olmadığını göstermektedir. Katsayının büyüklük

bakımından yorumlanması konusunda tam olarak ortaklaşılan aralıklar olmamasıyla birlikte, korelasyonun yorumlanmasında çoğunlukla şu sınırlar kullanılmaktadır. Katsayı mutlak değer olarak .70 – 1.00 arasında olması yüksek; .70 - .30 arasında olması orta; .30 – 0.00 arasında olması düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, Ş., 2023, s. 32). Mükemmeliyetçilik düzeyleri ve cinsiyeti arasındaki fark için bağımsız örneklem T-testi, mükemmeliyetçilik düzeyleri ve sınıf düzeyleri arasındaki farkı belirlemek için ise Anova testi uygulanmıştır. Akademik erteleme davranışı ölçeği için iki kategorisi olan değişkenlere yönelik (cinsiyet) Mann Whitney U testi yapılırken üç ve üzeri kategorisi olan değişkenler için (sınıf düzeyi) ise Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır.

3. Bulgular

3.1. Özel Yetenekli Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ile Akademik Erteleme Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik ile akademik erteleme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyonu analizi sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Özel Yetenekli Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ile Akademik Erteleme Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Olumlu Mükemmeliyetçilik	Olumsuz Mükemmeliyetçilik	Sorumsuzluk ve Tercih Etme	Çevre ve Hisler	Akademik Erteleme Davranışı
Olumlu Mükemmeliyetçilik	1				
Olumsuz Mükemmeliyetçilik	-.02	1			
Sorumsuzluk ve Tercih Etme	-.43**	.30**	1		
Çevre ve Hisler	-.41**	.26**	.75**	1	
Akademik Erteleme Davranışı	-.44**	.30**	.90**	.95**	5
Toplam puanı					

**p < .001

Tablo 2’de görüldüğü gibi olumlu mükemmeliyetçilik ile akademik erteleme davranışı toplam puanı arasında negatif yönlü orta düzeyde ($r = -.44$); sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde ($r = -.43$) ve çevre ve hisler alt boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = -.41$) bulunmuştur. Olumsuz mükemmeliyetçilik ile akademik erteleme davranışı toplam puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde ($r = .30$); sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde ($r = .30$) ve çevre ve hisler alt boyutu arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = .26$) bulunmuştur.

3.2. Özel Yetenekli Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ve Cinsiyetleri Arasındaki Farka Dair Bulgular

Özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek için yapılan Bağımsız Örneklem t-testi analizi sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Özel Yetenekli Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Ve Cinsiyetleri Arasındaki Farka Dair Yapılan Bağımsız Örneklem T-Testi Analizi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	Ortalama	SS	t	P
Olumlu Mükemmeliyetçilik	Kadın	114	28,89	5,77	1,59	.67
	Erkek	86	27,55	6,02		
Olumsuz Mükemmeliyetçilik	Kadın	114	15,48	5,02	1,96	.86
	Erkek	86	14,06	5,04		

Tablo 3'te görüldüğü gibi olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçiliğin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren bağımsız örneklem t-testi sonuçları sunulmuştur. Gigerenzer (2004) p değerinin .05'ten büyük olması halinde değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığını belirtmektedir. Sonuçta, öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerinde cinsiyet göre anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır ($p>.05$).

3.3. Özel Yetenekli Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ve Sınıf Seviyeleri Arasındaki Farka Dair Bulgular

Özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek için yapılan ANOVA analizi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Özel Yetenekli Öğrencilerin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ve Sınıf Seviyeleri Arasındaki Farka Dair Yapılan ANOVA Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Olumlu Mükemmeliyetçilik	Gruplar Arası	81,70	3	27,23	.77	.50
	Grup İçi	6861,81	196	35,00		
	Toplam	6943,52	199			
Olumsuz Mükemmeliyetçilik	Gruplar Arası	55,74	3	18,58	.72	.54
	Grup İçi	5060,13	196	25,81		
	Toplam	5115,87	199			

Tablo 4'te görüldüğü gibi olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçiliğin sınıf seviyelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren ANOVA sonuçları sunulmuştur. Sonuçta öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerinde sınıf seviyesine göre bir farklılaşma bulunamamıştır ($p>.05$).

3.4. Özel Yetenekli Öğrencilerin Akademik Erteleme Davranışı ve Cinsiyetleri Arasındaki Farka Dair Bulgular

Özel yetenekli öğrencilerin akademik erteleme ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek için yapılan Mann-Whitney U analizi sonuçları Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5'de görüldüğü gibi sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu için sig. (p) değeri .04'dir. Sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu cinsiyete açısından arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılık erkek öğrenciler lehinedir. Erkek öğrencilerin sorumsuzluk ve tercih etme düzeyi kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 5

Özel Yetenekli Öğrencilerin Akademik Erteleme Davranışı ve Cinsiyetleri Arasındaki Farka Dair Yapılan Mann-Whitney U Analizi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplam	U	P
Sorumluluk ve Tercih Etme	Kadın	114	93,60	10670,00	4115,00	.04
	Erkek	86	109,65	9430,00		
Çevre ve Hisler	Kadın	114	93,13	10617,00	4062,00	.03
	Erkek	86	110,27	9483,00		
Akademik Erteleme Davranışı	Kadın	114	92,71	10569,50	4014,50	.02
	Erkek	86	110,82	9530,50		

Çevre ve hisler alt boyutu için sig. (p) değeri .03'dür. Çevre ve hisler alt boyutu cinsiyet göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılık erkek öğrenciler lehinedir. Erkek öğrencilerin çevre ve hisler düzeyi kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Akademik erteleme düzeyleri toplam puanı için sig. (p) değeri .02'dir. Akademik erteleme davranışı toplam puanı cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılık erkek öğrenciler lehinedir. Bu sonuca göre genel olarak erkek öğrencilerin akademik erteleme davranış düzeylerinin kadın öğrencilerden daha fazla olduğu söylenebilir.

3.5. Özel Yetenekli Öğrencilerin Akademik Erteleme Davranışı ve Sınıf Seviyeleri Arasındaki Farka Dair Bulgular

Özel yetenekli öğrencilerin akademik erteleme davranışı ve sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi analizi sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Özel yetenekli öğrencilerin akademik erteleme davranışı ve sınıf seviyeleri arasındaki farka dair yapılan Kruskal-Wallis testi analizi sonuçları

Alt Boyutlar	Sınıf Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Sorumluluk ve Tercih Etme	5. Sınıf	50	84,07	3	4,96	.174	-
	6. Sınıf	68	91,02				
	7. Sınıf	68	117,07				
	8. Sınıf	14	124,71				
	Toplam	200					
Çevre ve Hisler	5. Sınıf	50	90,72	3	13,90	.003	5. Sınıf-7. Sınıf 5. Sınıf-8. Sınıf 6. Sınıf-7. Sınıf 6. Sınıf-8. Sınıf
	6. Sınıf	68	85,80				
	7. Sınıf	68	115,88				
	8. Sınıf	14	132,14				
	Toplam	200					
Akademik Erteleme Davranışı Toplam Puanı	5. Sınıf	50	86,74	3	16,49	.001	5. Sınıf-7. Sınıf 5. Sınıf-8. Sınıf 6. Sınıf-7. Sınıf 6. Sınıf-8. Sınıf
	6. Sınıf	68	87,02				
	7. Sınıf	68	117,62				
	8. Sınıf	14	131,96				
	Toplam	200					

Tablo 6'da görüldüğü gibi sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($X^2=4,96$, $p>.05$). Çevre ve hisler alt boyutu sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2=13,90$, $p<.05$). Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda 5. sınıf ile 7. sınıf arasında 7.sınıf lehine; 5. sınıf ile 8. sınıf arasında 8.sınıf lehine; 6. sınıf ile 7.sınıf arasında 7. sınıf lehine ve 6. sınıf ile 8.sınıf arasında 8. sınıf lehine anlamlı fark olduğu bulunmuştur.

Akademik erteleme davranışı toplam puanı sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($X^2=16,49$, $p<.05$). Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda 5. sınıf ile 7. sınıf arasında 7. sınıf lehine; 5. sınıf ile 8. sınıf arasında 8. sınıf lehine; 6. sınıf ile 7. sınıf arasında 7. sınıf lehine ve 6. sınıf ile 8. sınıf arasında 8. Sınıf lehine anlamlı fark olduğu bulunmuştur.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Çalışmada özel yetenekli öğrencilerin olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri ile akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri ve akademik erteleme düzeyleri cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre değişip değişmediği incelenmiştir.

Çalışmanın sonucunda özel yetenekli öğrencilerin olumlu mükemmeliyetçilik ile akademik erteleme davranışı toplam puanı arasında negatif yönde orta düzeyde; sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde ve çevre ve hisler alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Olumsuz mükemmeliyetçilik ile akademik erteleme davranışı toplam puanı arasında pozitif yönde orta düzeyde; sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde, çevre ve hisler alt boyutu arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Literatür incelendiğinde farklı örneklerde yapılan çalışmalarda araştırma bulgumuza benzer sonuçların olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin olumsuz mükemmeliyetçilikleri ile akademik erteleme davranışlarının arasında pozitif yönlü, olumlu mükemmeliyetçileri ile akademik erteleme davranışları arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Cho ve Lee, 2022; Odacı & Kaya, 2019; Şimşek & Kaya, 2019; Ünsal Seydoğulları ve diğ. 2023; Yosopov ve diğ. 2024; Sirois ve diğ., 2017). Kısacası öğrencilerin olumsuz mükemmeliyetçilikleri yükseldikçe akademik erteleme davranışlarının arttığı görülmektedir. Sula Ataş ve Kumcağız (2020) tarafından ergenler üzerinde yapılan çalışmada ergenlerin akademik erteleme davranışı ile Mükemmeliyetçilik Düzeyi Ölçeğinin kendine yönelik alt boyutu puanı arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca aynı çalışmada ergenlerin akademik öz-yeterlilik inançları ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin, akademik erteleme davranışlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Kandemir (2014b) tarafından yapılan çalışmada da 'mükemmeliyetçi düzen eğilimi' kişilik yapısının akademik ertelemeyi negatif yönlü anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Yani bireyin kendisine yönelik mükemmeliyetçi düzen algısı artıkça akademik erteleme eğilimi düşmektedir. Jadidi ve diğ. (2011) mükemmeliyetçiliği hata yapma korkusuna ilişkin, aile eleştirine ilişkin ve eylemlere ilişkin şüphe duymayı ele aldığı çalışmasında akademik erteleme ile söz konusu üç boyut arasında pozitif anlamlı ilişkiler saptamışlardır. Söz konusu sınıflandırmanın mükemmeliyetçiliğin alan yazındaki bir diğer boyutlandırması olan olumsuz/uyumsuz ve olumlu/ uyumlu mükemmeliyetçilik boyutlarından olumsuz/ uyumsuz boyutuna karşılık geldiği görülmektedir. Dolayısıyla hata yapma korkusuna ilişkin, aile eleştirine ilişkin ve eylemlerle ilgili şüphe duymaya boyutlarının bu çalışmada olumsuz mükemmeliyetçilik boyutuna karşılık geldiği göz önüne alındığında bu araştırma bulgusunun da yaptığımız araştırma sonucunun bulgusuyla paralel olduğu söylenebilir. Bu durumun öğrencilerin hata yapma kaygısı taşımaları, yaptıklarından emin olamama ve başarısızlık yaşama ile ilgili endişeleri ile ilgili olabileceği

düşünülmektedir. Ayrıca Özel yetenekli öğrencilerin ailesinin ve çevresindeki bireylerin onlardan beklentilerine cevap verememe kaygısı da bu sonuçla ilişkili olabilmektedir. Ancak kendi ile ilgili olumlu ve gerçekçi beklentiler içinde olan, elinden gelenin en iyisini yapma konusunda kendisine uygun kriterler koyabilen, düzen ve disiplin oluşturabilen bireylerin akademik erteleme davranışının daha az olacağı düşünülmektedir.

Katılımcıların olumlu-olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyi cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatüre bakıldığında bununla ilgili farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Özel yetenekli öğrenciler ve diğer gruplar üzerinde yapılan çeşitli çalışmalarda öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur (Boydak, 2019; Chan, 2012; Erbaş ve Balcı Çelik, 2022; Sakmanlı, 2021; Tamul, 2019;). Buna karşın farklı çalışmalarda ise cinsiyet açısından mükemmeliyetçilik düzeyinin değiştiğini bulan çalışmalarda bulunmaktadır. Örneğin bazı çalışmalarda kızların erkeklerden daha yüksek düzeyde mükemmeliyetçilik düzeyine sahip oldukları ifade edilmektedir (Margot & Rinn, 2016; Richardson ve diğ. 2024; Sand ve diğ. 2021). Diğer taraftan özel yetenekli öğrenciler üzerinde yapılan bazı çalışmalarda ise olumlu mükemmeliyetçilik puanlarının cinsiyet göre farklılaştığı ve kızlar lehine bir sonuç olduğu (Chan, 2007; Leana-Taşçılar & Kanlı, 2014), olumsuz mükemmeliyetçilik puanlarının cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (Leana-Taşçılar & Kanlı, 2014). Leana-Taşçılar ve diğ. (2014) tarafından üstün zekalı ve yetenekli çocuklar üzerinde yapılan çalışmada mükemmeliyetçiliğin kendine yönelik mükemmeliyetçilik puanlarında cinsiyetler göre farklılık bulunmazken sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik puanlarında ise erkeklerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin kızlarla karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı oranda yüksek çıktığı bulunmuştur. Bu araştırma sonucunda mükemmeliyetçiliğin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmaması mükemmeliyetçi özelliğın özel yetenekli öğrencilerin genelinde cinsiyet fark etmeksizin ortak özelliğı olmasından kaynaklanabileceğı düşünülmektedir. Mükemmeliyetçi yapı cinsiyetten bağımsız olarak bir kişilik özelliğı olarak özel yetenekli öğrencilerin özellikleri arasında görölmektedir.

Katılımcıların öğrenim gördüğü sınıf seviyelerine göre olumlu mükemmeliyetçilik ve olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Literatür incelendiğinde araştırma sonucuyla ilgili farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Özel yetenekli öğrenciler üzerinde yapılan bazı çalışmalarda mükemmeliyetçilik düzeylerinin sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Ergen Kocabıyık & Aktan, 2023; Tamul, 2019). Bazı çalışmalarda ise mükemmeliyetçilik düzeylerinin sınıf düzeyine göre farklılaştığı bulunmuştur (Kahraman & Bulut Pedük, 2014; Margot & Rinn, 2016). Aynı zamanda Kaçmaz & Yıldız Demirtaş (2020) tarafından özel yetenekli öğrenciler üzerinde yapılan başka bir çalışmada sınıf düzeyi açısından uyumsuz mükemmeliyetçilikte herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Uyumlu mükemmeliyetçilikte ise 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin puanlarında 4. ve 5. sınıfa göre anlamlı bir düşüş olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma sonucunda ise, özel yetenekli öğrenciler açısından mükemmeliyetçi yapının sınıf düzeyi fark etmeksizin tüm öğrenciler için genel bir özellik olması ile ilgili olabileceğı düşünülmektedir.

Akademik erteleme davranışı toplam puanı, sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutu ve çevre ve hisler alt boyutu cinsiyet göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre erkek öğrencilerin sıra ortalaması kız öğrencilerden daha yüksektir. Literatüre bakıldığında bu araştırma sonuçlarından farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre ergenler üzerinde yapılan bazı çalışmalarda ergenlerin akademik erteleme puanlarının cinsiyet açısından anlamlı bir değişiklik oluşturmadığı bulunmuştur (Can, 2018; Kutlu ve Demir, 2016; Motie ve diğ. 2012). Ergenler üzerinde yapılan farklı çalışmalarda ise kız öğrencilerin akademik erteleme davranışını erkeklere göre daha az sergiledikleri belirtilmiştir (Coşkun, 2022; Çıkrıkçı & Erzen, 2016). Bu araştırma sonucunun erkek ve kız öğrencilerin gelişim farklılıkları, yetiştirilme tarzları ile ilgili olabileceğı düşünülmektedir. Kız öğrencilerin gelişimlerinin erkek öğrencilere göre 1-2 yıl daha erken olması öz-düzenleme

becerilerinin daha erken gelişmesine dolayısıyla bu durumunda erteleme davranışına daha az başvurmalarına neden olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda toplumsal cinsiyet rolleri açısından kız çocuklarının özellikle aileleri tarafından daha düzenli içinde yetiştirilmeleri, daha planlı olmalarına yönelik erken yaşlardan yapılan yönlendirmeler kız çocuklarının yaptıkları işleri erteleme oranlarını düşürebileceği düşünülmektedir.

Akademik erteleme davranışı toplam puanı ve çevre ve hisler alt boyutu ile öğrenim görülen sınıf seviyesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Sorumsuzluk ve tercih etme alt boyutunun öğrenim görülen sınıf seviyesi açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre ergenlerin sınıf seviyeleri akademik erteleme davranışlarını etkileyen bir faktör olarak değerlendirilebilir. Literatüre bakıldığında araştırma sonucu ile ilgili farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Can (2018) tarafından ergenler üzerinde yapılan çalışmada ergenlerin akademik erteleme puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde değiştiği buna göre sınıf seviyesi arttıkça akademik erteleme ölçek puanlarında da artış gösterdiği bulunmuştur. Bunun yanında yapılan çeşitli çalışmalarda ise öğrencilerinin sınıfları ile akademik erteleme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür (Yiğit & Dilmaç, 2011; Yücel & Şen, 2019). Araştırma sonucuna bakıldığında özellikle özel yetenekli öğrenciler açısından sınıf seviyesinin artması hem çevrenin beklentilerinin artmasına hem de öğrencilerin kendilerinden beklentilerinin artmasına yol açabilmektedir. Öğrencilerin bu beklentilere standartlarına uygun cevap verememe kaygısı, mükemmeliyetçi yapının da tetiklemesiyle erteleme davranışının oluşmasını neden olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda erteleme davranışı yaşayacakları stresle yüzleşmelerini de engellemiş olacaktır. Araştırma da elde edilen bu bulgunun bu durumdan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak; özel yetenekli öğrencilerde olumlu mükemmeliyetçilik düzeyi arttıkça genel akademik erteleme davranışının azaldığı, olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyi arttıkça genel akademik erteleme davranışının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda özel yetenekli öğrencilerde mükemmeliyetçiliğin akademik erteleme davranışı üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Elde edilen bu sonuçlara dayalı olarak şu önerilerde bulunulmuştur:

1. Öncelikle bu çalışmanın yapıldığı katılımcı grubu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Çorum Bilsem’de ortaokula devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Bu durumda farklı Bilsem’lere devam eden öğrencilere genellenmesine engel olmaktadır. Ayrıca sadece ortaokula devam eden öğrencilerin çalışmaya dahil olması nedeniyle diğer yaş grubundaki özel yetenekli öğrencilere genellemesini önlemektedir. Tüm bu sebeplerden dolayı farklı bilsem’ler de ve farklı yaş grubundaki özel yetenekli öğrencilerin dahil olacağı çalışmaların yapılması uygun olacaktır. Çalışmada kültürel olarak çeşitliliğin eksik olması bir sınırlılık olarak düşünülebilir. Bu nedenle gelecekte yapılacak çalışmalarda kültürel çeşitliliğin sağlanması genellebilirlik açısından da olumlu olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda çalışmada mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme davranışı ilişkisi araştırma kapsamında sadece özel yetenekli ortaokul öğrencilerden alınan verilerden elde edilen sonuçlardan oluşmaktadır. Mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme davranışı ilişkisinin farklı dönemlerde nasıl değiştiğini anlamak için farklı eğitim kademelerinden verilerin dahil edilerek yapılacak çalışmaların önemli olacağı düşünülmektedir. Belirtilen öneriler doğrultusunda gelecekte daha farklı eğitim kademelerinde ve daha geniş bir örnekleme çalışmanın tekrarlanması, elde edilecek bulguların karşılaştırılması ve böylece genellendirilmesi sağlanabilir.
2. Çalışmada öğrencilerin mükemmeliyetçi yapıları (olumlu- olumsuz) ve akademik erteleme davranışı kullanılan ölçme araçlarının ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır. Aynı zamanda çalışmada her iki kavram için demografik değişken

olarak sadece cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkeninin ele alınması bir sınırlılık olarak düşünülebilir. Gelecek çalışmalarda daha fazla ve farklı demografik değişkenlerin (yaş, anne-baba eğitim durumu, tanılama alanları, kardeş sayısı, sosyo-ekonomik düzey, yapılan sosyal kültürel faaliyetler vb.) ele alınarak incelenmesi bu iki kavramın özel yetenekliler açısından daha derinlemesine araştırılmasına (nitel araştırma yöntemleri kullanarak) ve anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

3. Çalışma sonucunda öğrencilerin olumlu mükemmeliyetçilikle akademik erteleme davranışı arasında negatif yönlü, olumsuz mükemmeliyetçilikle akademik erteleme davranışı arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bundan hareketle özel yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçi yapılarının akademik erteleme davranışı üzerinde etkili olduğu bu durumun da öğrencilerin akademik performansları ve akademik hayatları üzerinde olumsuz sonuçları olabileceği düşünüldüğünde özel yetenekli öğrencilerde mükemmeliyetçiliğin olumlu yönünün geliştirileceği, olumsuz yönünün azaltılacağı çalışmalara ve müdahale programlarına yer verilmesinin oldukça faydalı olacağı söylenebilir. Böylece olumsuz mükemmeliyetçiliğin sebep olabileceği akademik erteleme davranışının da önlenilebileceği düşünülmektedir.
4. Özel yetenekli öğrencilerde olumlu-olumsuz mükemmeliyetçi yapının ailenin tutumları, yaklaşım tarzları ile de ilgili olduğu göz önüne alındığında gelecek çalışmalarda çocuk-ebeveyn mükemmeliyetçilik ilişkisini ortaya koymaya yönelik çalışmaların yapılarak, elde edilene bulgular doğrultusunda velilere yönelik çalışmaların ve müdahale programlarının planlanması ve uygulanması yararlı olacaktır. Böylelikle öğrencilerde ebeveyn tutumlarından dolayı gelişebilecek mükemmeliyetçi yapının da önlenmesi sağlanacaktır. Sağlıklı bir ebeveyn-çocuk ilişkisi özel yetenekli çocukların mükemmeliyetçiliklerini olumlu yönde kullanmalarına da destek olacaktır.
5. Araştırma sonucumuza göre erkek öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri kadın öğrencilerin düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç göz önüne alındığında erkek öğrenciler özelinde bu durumun nedenleri ve önleyici çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Çalışmamızın sonucuna göre özel yetenekli öğrencilerin sınıf düzeylerinin akademik erteleme davranışlarını etkileyen bir faktör olarak değerlendirilebileceği görülmektedir. Bu nedenle her sınıf seviyesinde öğrencilerin akademik erteleme davranışını engellemeye yönelik olarak gerek bireysel gerekse grup olarak motive edici çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu tarz önleyici çalışmaların özel yetenekli öğrencilerin gerçek performanslarını akademik başarılarına ve yapacakları diğer çalışmalara yansıtmaları açısından oldukça önemli görülmektedir. Tüm bu sonuç ve önerilerin hem alan uzmanlarına hem de ailelere bilgi kaynağı oluşturması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyan

Bu araştırma, insan katılımcılardan anket yoluyla veri toplamayı içermektedir. Çalışma gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce araştırmada kullanılacak ölçme araçlarının kullanım izinleri e-mail yoluyla ölçek sahiplerinden alınmıştır. Ardından Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan

(05.06.2023 tarih ve 2023 – 139 sayılı) onay ve araştırmanın yürütüleceği kurumdan araştırma izni alınmıştır. Araştırma süresince de etik ilkelere bağlı kalınmıştır.

Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Beyan

Makalede herhangi bir üretken yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

Yazar Katkıları

Yazarlar araştırmanın her aşamasına eşit katkı sunmuştur. Tüm yazarlar makalenin son halini okuyup onaylamıştır.

Kaynakça

- Adelson, J. L. (2007). A “perfect” case study: Perfectionism in academically talented fourth graders. *Gifted Child Today*, 30(4), 14-20.
- Akarsu, Ö. ve Mutlu, B. (2017). Üstün yetenekli çocukları anlamak: Çocukların sosyal ve duygusal sorunları. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*; 7 (2): 112-116.
- Binder, K. (2000). The effect of an academic procrastination treatment on student procrastination and subjective well-being. Unpublished MA, Carleton University, Canada.
- Boydak, Ş. (2019). Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin mükemmeliyetçiliklerinin, empati düzeyleri ve algılanan anne baba davranış biçimleri ile ilişkisinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2022). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (32. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2023). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (30. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bridges, K. R., & Roig, M. (1997). Academic procrastination and irrational thinking: A re-examination with context controlled. *Personality and Individual Differences*, 22(6), 941-944.
- Can, S. (2018). Ergenlerin akademik erteleme davranışları, internet bağımlılığı ve temel psikolojik ihtiyaçları: Bir model önerisi (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Chan, D. W. (2007). Positive and negative perfectionism among Chinese gifted students in Hong Kong: Their relationships to general self-efficacy and subjective well-being. *Journal for the Education of the Gifted*, 31, 77-102. doi:10.4219/jeg-2007-512
- Chan, D. W. (2012). Life satisfaction, happiness, and the growth mindset of healthy and unhealthy perfectionists among Hong Kong Chinese gifted students. *Roeper Review*, 34, 224-233. doi:10.1080/02783193.2012.715333
- Cho, M. & Lee, Y. S. (2022). The effects of medical students’ self-oriented perfectionism on academic procrastination: the mediating effect of fear of failure. *Korean Journal of Medicine Education*; 34(2): 121-129 <https://doi.org/10.3946/kjme.2022.224> eISSN: 2005-7288
- Coşkun, G. (2022). Ergenlerde akademik ertelemenin yordayıcıları: mükemmeliyetçilik ve gelişmeleri kaçırma korkusu. (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gaziantep.
- Çıkrıkçı, Ö., & Erzen, E. (2016). Cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisi: Meta-analiz. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H. U. Journal of Education) 31(4): 750-761. doi: 10.16986/HUJE.2016015387
- Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. *Annual Review of Psychology*, 53, 109-132. doi:10.1146/annurev.psych.53.100901.135153

- Erbaş, S., & Balcı Çelik, S. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin farklı değişkenler açısından mükemmeliyetçilik, öz-şefkat ve benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. 9. Uluslararası Bilimsel Çalışmalar Kongresi (UBCAK) özet bildiri sunumu özet kitabı. isbn:978-625-8190-04-5
- Ergen Kocabıyık, B. & Aktan, O. (2023). Çocuk ve ergen özel yetenekli öğrencilerde mükemmeliyetçiliğin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 607-627. DOI: 10.17679/inuefd.1158617
- Flett, G.L., & Hewitt, P.L. (2002). Perfectionism and maladjustment: An overview of theoretical, definitional, and treatment issues. In G. L. Flett & P. L. Hewitt (Eds.), *Perfectionism: Theory, research, and treatment* (pp. 5–31). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10458-001>
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449-468. <https://doi.org/10.1007/BF01172967>
- Gigerenzer, G. (2004). Mindless statistics. *The Journal of Socio-Economics*, 33, 587–606.
- Guénolé, F., Louis, J., Creveuil, C., Baleyte, J. M., Montlahuc, C., Fournier, P., & Revol, O. (2013). Behavioral profiles of clinically referred children with intellectual giftedness. *Biomed Research International*, 540153. <https://doi.org/10.1155/2013/540153>
- İlter, B. (2020). Özel Yeteneklilerde Mükemmeliyetçilik. Merilena Z. Leana- Taşçılar (ed.). *Özel Yetenekli Çocukların Psikolojisi: Teoriden Uygulamaya* (3. Baskı, s. 71-100). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Jadidi, F., Mohammadkhani, S., & Tajrishi, K. Z. (2011). Perfectionism and academic procrastination. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 534-537.
- Jondeau E., & Rockinger M. (2003). Conditional volatility, skewness, and kurtosis: existence, persistence, and comovements. *Journal Of Economic Dynamics & Control*, 27, 1699 – 1737.
- Kaçmaz, N., & Yıldız Demirtaş, Y. (2020). Özel yetenekli çocuklarda öz-düzenlemeli öğrenme, öz-yeterlik ve mükemmeliyetçilik. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 389-404.
- Kahraman, S., & Bulut Pedük, Ş. (2014). 6, 7 ve 8. Sınıf üstün yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin belirlenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 137-150.
- Kandemir, M. (2014a). Reasons of academic procrastination: Self-regulation, academic self-efficacy, life satisfaction and demographics variables. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 152, 188-193. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.179>
- Kandemir, M. (2014b). A Model explaining academic procrastination behavior. *Pegem Journal Of Education & Instruction*, 4(3), 2014, 51-72. DOI: 10.14527/pegegog.2014.016
- Korkmaz, O. (2017). Özel yetenekli olan ve olmayan öğrencilerde öz-yeterlik, denetim odağı ve akademik erteleme akademik başarı üzerindeki yordayıcılığının incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Kırdök, O. (2004). Olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ölçeği geliştirme çalışması (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kline, B. E., & Meckstroth, E. A. (1985). Understanding and encouraging the exceptionally gifted. *Roeper Review*, 8(1), 24-30.
- Kutlu, M., & Demir, Y. (2016). Ergenlerdeki akademik erteleme davranışının incelenmesi. *Hedefe Doğru İnsan Psikolojik Danışma ve Rehberlik II Sempozyumu*, Samsun.
- Leana-Taşçılar, M. Z., & Kanlı, E. (2014). Üstün zekalı ve normal gelişim gösteren çocukların, mükemmeliyetçilik ve öz-saygı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 47(2), 1-20. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001335

- Leana-Taşçılar, M. Z., Özyaprak, M., Gücyeter, Ş., Kanlı, E., & Camci-Erdoğan, S. (2014). Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Çocuklarda Mükemmeliyetçiliğin Değerlendirilmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 31-45.
- Mitzman, S. F., Slade, P., & Dewey, M. E. (1994). Preliminary development of a questionnaire designed to measure neurotic perfectionism in the eating disorders. *Journal of clinical psychology*, 50(4), 516-522.
- Morelock, M. (1992). "Giftedness: The View From Within" Understanding Our Gifted 4 (3), 1, 11-15. (<https://www.davidsongifted.org/gifted-blog/giftedness-the-view-from-within/> adresinden ulaşılmıştır.)
- Margot, K.C. ve Rinn, A.N. (2016). Perfectionism in gifted adolescents: a replication and extension. *Journal of Advanced Academics*. 27(3), 190-209. <https://doi.org/10.1177/1932202X16656452>
- Motie, H., Heidari, M., & Sadeghi, M. A. (2012). Predicting academic procrastination during self-regulated learning in Iranian first grade high school students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 2299-2308.
- Ocak, G., & Karataş, S. (2019). Ortaokul öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(1), 93-113.
- Odacı, H., & Kaya, F. (2019). Mükemmeliyetçilik ve umutsuzluğun akademik erteleme davranışı üzerindeki rolü: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1, 43-51.
- Okudur, A., & Sanioğlu, A. (2012). 12 Yaş tenisçilerde denge ile çeviklik ilişkisinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 165-170.
- Özer, A., & Altun, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(21), 45-72.
- Richardson, C.E., Magson, N.R., Fardouly, J., Oar, E.L., Johnco, C.J. Freeman, J. & Rapee, R.M. (2024). Sleepless in the pursuit of perfection: A longitudinal investigation of bidirectional relationships between insomnia and perfectionism in Adolescent males and females. *Sleep Medicine* 124 (2024) 289–298. <https://doi.org/10.1016/j.sleep.2024.09.036>
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J., & Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33(4), 387.
- Sakmanlı, A. (2021). Geç ergenlik döneminde olumsuz değerlendirilme korkuları ve yeme tutumları arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünün incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sand, L., Bøe, T., Sahfran, R., Stormark, K.M. & Hysing, M. (2021). Perfectionism in adolescence: associations with gender, age, and socioeconomic status in a Norwegian sample. *Frontiers in Public Health*, 9, 1-9.
- Saranlı, A. G., & Metin, N. (2012). Social-emotional problems observed in gifted children. Ankara University, *Journal of Faculty of Educational Sciences*, year: 2012, vol: 45, no: 1 139-163
- Schuler, P. A. (2000). Perfectionism and gifted adolescents. *Journal of Secondary Gifted Education*, 11(4), 183-196. <https://doi.org/10.4219/jsge-2000-629>
- Sederlund, A.P, R. Burns, L., & Rogers, W. (2020). Multidimensional models of perfectionism and procrastination: Seeking determinants of both. *International Journal of Environmental Research And Public Health*, 17(14), 5099. <https://doi.org/10.3390/ijerph17145099>
- Siaputra, I. B. (2010). Temporal motivation theory: Best theory (yet) to explain procrastination. *Anima Indonesian Psychological Journal*. 25(3), 206-214. <https://www.researchgate.net/publication/275715727>
- Sirois, F. M., Molnar, D. S., & Hirsch, J. K. (2017). A Meta-analytic and conceptual update on the associations between procrastination and multidimensional perfectionism. *European Journal of Personality*, 31(2), 137-159. <https://doi.org/10.1002/per.2098>

- Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal Of Counseling Psychology*, 31(4), 503.
- Soysa, C. K., & Weiss, A. (2014). Mediating perceived parenting styles–test anxiety relationships: Academic procrastination and maladaptive perfectionism. *Learning and Individual Differences*, 34, 77-85.
- Sula Ataş, N., & Kumcağız, H. (2020). Ergenlerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 375-386. doi: 10.16986/HUJE.2019050341
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94. DOI: 10.1037/0033-2909.133.1.65
- Steinert, C., Heim, N. & Leichsenring, F. (2021). Procrastination, perfectionism, and other work-related mental problems: Prevalence, types, assessment, and treatment—a scoping review. doi: 10.3389/fpsy.2021.736776
- Şimşek, M., & Kaya, A. (2019). Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkide benlik saygısının aracı rolü. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2(2), 95-121.
- Tamul, Ö. F. (2019). Üstün yetenekli öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ve öğrencilerin algılarına göre ailelerinin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki. *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 155-172
- Ünsal Seydoğulları, S., Uğur, E., Tanhan, A., & Genç, E. (2023). Lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışının problemli internet kullanımı ve mükemmeliyetçilik ile ilişkisinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(1), 145-164. <https://doi.org/10.33308/26674874.2023371439>
- Yiğit, R., & Dilmaç, B. (2011). Ortaöğretimde öğrencilerinin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı: 31. p. 159-177
- Yosopov, L., Saklofske, D.H., Smith, M.M., Flett, D. L. & Hewitt, P. L. (2024). Failure sensitivity in perfectionism and procrastination: fear of failure and overgeneralization of failure as mediators of traits and cognitions. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 42(6) 705–724. DOI: 10.1177/07342829241249784
- Yücel, C., & Şen, Ü. S. (2019). Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin mükemmeliyetçilik ve akademik erteleme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3), 1007-1032.
- Zhang, D., Mushtaque, I. & Hanif, M. V. (2025). Exploring the role of perfectionism and psychological capital in the relationship between academic procrastination, test anxiety and suicidal ideation among pre-medical students. *Acta Psychologica* 252, 104662. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2024.104662>
- Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 13-39).

Extended Abstract

Introduction

The term procrastination comes from the Latin word procrastinare and means to delay, delay, prolong or stall the accomplishment of a task (Jadidi et al., 2011). Academic procrastination, which is one of the specific types of procrastination, is reported as the individual postponing the academic tasks he/she has to do and therefore often feeling anxious (Rothblum et al., 1986). It appears that perfectionism, which is thought to cause academic procrastination, has many definitions in the literature (Odacı & Kaya, 2018). Perfectionism by Flett and Hewitt, (2002); It is defined as a personality structure that can be considered as striving for accuracy and setting very high standards regarding one's

performance, as well as being very critical of one's actions. Giftedness is related to the need for high precision, which can be reflected in many behaviors such as rigor of thought, the need for logical explanations, or the need to be the best in a class (Kline & Meckstroth, 1985). Schuler (1999) found results supporting this assumption in his study. According to the results of the research, a high prevalence of perfectionism (87.5%) was observed in gifted adolescents. This study aimed to examine the relationship between perfectionism and academic procrastination levels of gifted students.

Methodology

This study is a quantitative research and a relational screening model was used. The participants of the research consist of a total of 200 students, 114 of whom are girls and 86 of whom are boys, who are secondary school students in Çorum BİLSEM in the 2023-2024 academic year and volunteered to participate in the research. Positive-Negative Perfectionism Scale (Kırdök, 2004) and Secondary School Students' Academic Procrastination Behavior Scale Gürbüz and Karataş, 2019) were used as measurement tools. Pearson correlation coefficient was used for parameters showing normal distribution and Spearman correlation coefficient was used for parameters not showing normal distribution (Okudur and Sanioglu, 2012). A correlation coefficient of +1, -1 indicates a perfect relationship, while 0 indicates that there is no relationship between the two variables. Although there are no fully agreed intervals for the interpretation of the coefficient in terms of magnitude, the following limits are mostly used for the interpretation of the correlation. A coefficient between .70 - 1.00 as an absolute value can be defined as high; between .70 - .30 as medium; and between .30 - 0.00 as low (Büyüköztürk, Ş., 2023, p. 32). Independent samples T-test was applied for the difference between perfectionism levels and gender, and Anova test was applied to determine the difference between perfectionism levels and grade levels. For the Academic Procrastination Behavior scale, the Mann Whitney U test was applied to variables with two categories (gender), while the Kruskal Wallis Test was applied to variables with three or more categories (grade level).

Results

According to the research results, a moderate negative significant relationship was found between the total score of positive perfectionism and academic procrastination of gifted students; a moderate positive significant relationship between the total score of negative perfectionism and academic procrastination; a moderate negative significant relationship between positive perfectionism and irresponsibility and choice sub-dimensions and environment and emotions sub-dimension; a moderate positive significant relationship between negative perfectionism and irresponsibility and choice sub-dimensions; and a low positive significant relationship between environment and emotions sub-dimension. Positive-negative perfectionism levels do not show statistically significant differences according to gender and grade level. The total score of academic procrastination behavior and its sub-dimensions show significant differences according to gender. While the total score of academic procrastination behavior and the environment and emotions sub-dimension show significant differences according to grade level, there is no significant difference in the irresponsibility and choice sub-dimension according to grade level.

Discussion

As a result of the research, the difference between the positive perfectionism and academic procrastination total scores of gifted students is negatively moderate; There is a positive, moderately significant relationship between negative perfectionism and academic procrastination total score. It seems that our research result is consistent with the results obtained in the literature (Odacı & Kaya, 2019; Kandemir; 2014; Sula Ataş & Kumcağız, 2020). Another result is that

positive-negative perfectionism does not show a statistically significant difference according to gender and grade level. It has been observed that there are different results in the literature regarding our research result (Tamul, 2019; Leana-Taşçılar and Kanlı, 2014; Boydak, 2019). Another result is that the academic procrastination behavior total score and its sub-dimensions differ significantly in terms of gender. While the academic procrastination behavior total score and the environment and feelings sub-dimension differ significantly according to grade level, there is no significant difference in the irresponsibility and preference sub-dimension according to grade level. It has been observed that there are different results in the literature regarding our research result (Can, 2018; Motiea, Heidaria and Sadeghic, 2012; Kutlu and Demir, 2016; Coşkun, 2022; Yiğit and Dilmaç, 2011; Yücel and Şen, 2019)

Based on these results, it can be said that the perfectionist structures of gifted students have an effect on academic procrastination behavior, and that this may have negative consequences on the academic performance and academic life of the students. It can be said that it would be very useful to include studies and intervention programs in which the positive aspects of perfectionism in gifted students will be developed and the negative aspects will be reduced. Thus, it is thought that academic procrastination behavior that may be caused by negative perfectionism can be prevented.